LAUSUNTO

Asia: VNS 8/2025 vp Valtioneuvoston selonteko kansallisesta energia- ja ilmastostrategiasta.
Ympäristövaliokunta 12.2.2026

Suomen ilmastopaneeli, Jyri Seppälä

Lausuttava materiaali: https://valtioneuvosto.fi/delegate/file/218781

TAUSTAA

Energia- ja ilmastostrategia (EIS) on energia- ja ilmastopolitiikan toimeenpanoa ohjaava asiakirja. Vaikkei se ole osa kansallisen ilmastolain (423/2022) mukaista ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmää, käytännöksi on muodostunut, että kukin hallitus valmistelee kaudellaan energia- ja ilmastopoliittisen strategian.

Energia- ja ilmastostrategiassa linjataan päästövähennystoimista, jotka vaikuttavat päästökauppaan kuuluvan teollisuuden ja energiantuotannon päästöihin. Taakanjakosektorin päästökehitys ja toimenpiteet perustuvat KAISU3:n tietoihin. Myös maankäyttösektorin ilmastotoimet on sisällytetty energia- ja ilmastostrategiaan ja niiden valmistelua koordinoi maa- ja metsätalousministeriö. Strategian arviot perustuvat *Kansallisen energia- ja ilmastopolitiikan uudet toimet ja -skenaariot (KEITO)* -hankeyhteistyön mallinnuksiin ja analyyseihin.

Ilmastopaneeli on jättänyt EIS-luonnoksesta lausunnon työ- ja elinkeinoministeriölle elokuussa 2025[1]. Strategiaan ei ole tuon jälkeen lisätty päästövähennystoimenpiteitä tai muutettu niiden laajuutta tai rahoituspohjaa. Aiemmin jätetty lausunto on ajantasainen yksityiskohtaisempien huomioiden osalta, joten Ilmastopaneeli tuo tässä lausunnossa esille keskeisimmät huomiot strategiasta ja siihen sisältyvästä päästövelan lyhentämisohjelmasta (ks. EIS, liite 3) ilmastotavoitteiden saavuttamisen näkökulmasta. Maankäyttösektorin tilannekuva on muuttunut kesästä 2025, ja Ilmastopaneeli esittää huomioita siitä ja sen kytköksistä energia- ja ilmastostrategiassa käytettyyn WAM-skenaarioon.

SUOMEN ILMASTOPANEELIN KESKEISIMMÄT HUOMIOT

- Yleisarvionaan Ilmastopaneeli katsoo, että EIS:n toimenpidekokonaisuus on täysin riittämätön kansallisen hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi ja maankäyttösektorin EU-velvoitteiden täyttämiseksi. Maankäyttösektorin EU-velvoitteen mittava laiminlyönti vuosina 2021–2025 uhkaa myös taakanjakosektorin velvoitteiden täyttämistä.
- Energia- ja ilmastostrategian tulisi linjata selväsanaisemmin Suomen ilmastolain ja EU-velvoitteiden mukaista ilmastopolitiikkaa sekä esittää toimet, joilla tunnistetut päästökuilut kurotaan umpeen.
- Strategiassa käytetty politiikkaskenaario (WAM) tulisi päivittää tuoreimman maankäyttösektorin tietopohjan, eli 15.12.2025 julkaistun kasvihuonekaasuinventaarion menetelmäpäivityksen ja Luonnonvarakeskuksen metsien simulointimalliin MELA:an tehtyjen korjausten[2] perusteella.

---

[1] Ilmastopaneelin asiantuntijalausunto. VN/1046/2025 Kansallisen energia- ja ilmastostrategian luonnos, työ- ja elinkeinoministeriö 21.8.2025. https://ilmastopaneeli.fi/hae-lausuntoja/vn-1046-2025-kansallisen-energia-ja-ilmastostrategian-luonnos/
[2] Kangas ym. *Hiilinielulaskennan epävarmuusanalyysi*. Luonnonvarakeskus 2026. https://jukuri.luke.fi/items/a432e484-0102-4d4c-8919-2f070544c2b4

Päivittyneen tietopohjan perusteella metsien hiilinieluvaje suhteessa hiilineutraaliuden saavuttamiseen on aiempaa suurempi jopa nykyisellä hakkuutasolla. Inventaariopäivityksen seurauksena myös Suomen maankäyttösektorin EU-velvoitteen täyttämiseksi vaadittaneen selvästi aiempaa suurempaa nettonielua.

- EIS:n arvion mukaan kansallisen hiilineutraaliustavoitteen saavuttaminen edellyttäisi lisäpäästövähennyksiä ja -poistumia noin 34 Mt CO_2-ekv. edestä vuonna 2035. On huomiota herättävää, että energia- ja ilmastostrategiassa näin mittava toimenpidevaje ja päästövähennyskuilu otetaan annettuina eikä korjaavia toimia esitetä uskottavasti. Vaje kasvanee maankäyttösektorin tilannekuvan päivittymisen myötä (ks. edellinen kohta).
- Päästökauppasektorin päästöt näyttävät kehittyvän ilmastolain edellyttämällä tavalla, kun mennään kohti vuosia 2030 ja 2040. Puhdas energiantuotanto, teollisuus ja niihin liittyvä investointiympäristö nähdään EIS:ssa asianmukaisesti Suomen taloudellisen kasvun mahdollistajina. EIS:ssa ei kuitenkaan tuoda esiin riskiä, joka syntyy puhtaan siirtymän ja metsien käytön välisestä kytköksestä: metsänielujen pienentyminen muodostaa uhan etenkin biopohjaisen hiilidioksidin liiketoimintamahdollisuuksille tulevaisuudessa, jos metsäbiomassan käyttö Suomessa näyttäytyy jatkossa kestämättömänä EU:n raaka-aineen kestävyyskriteereillä tarkasteltuna.
- Ilmastopaneeli tunnistaa EIS:n ja päästövelan lyhentämisohjelman erityiseksi heikkoudeksi maankäyttösektorin riittämättömän toimenpidekokonaisuuden. Metsien osalta ehdotettujen toimenpiteiden todellinen vaikuttavuus jää epäselväksi. Maankäyttösektorin ohjaus perustuu vanhentuneeseen tilannekuvaan.
- Energia- ja ilmastostrategiassa tulisi huomioida nykyistä selkeämmin maankäyttösektorin ja taakanjakosektorin yhteys EU-sääntelyssä, jonka valossa maankäyttösektorin ensimmäisen velvoitekauden alijäämä asettaa kyseenalaiseksi myös taakanjakosektorin toimenpidekokonaisuuden riittävyyden, jota Ilmastopaneeli kommentoi seikkaperäisemmin KAISU3-lausunnossaan. Taakanjakosektorin tilannekuva on pääpiirteissään sama kuin luonnoksessa. Vaikuttaa siltä, että myös EIS:ssa nojaudutaan odotusarvoon, että maankäyttösektorin velvoitteiden laiminlyönti tai siitä aiheutuvat taloudelliset seuraamukset eivät heijastuisi nykyisen EU-sääntelyn mukaisesti taakanjakosektorille.
- Strategiassa on arvioitu teknologisille nieluille päästövähennykseksi n. 1,5 Mt CO_2-ekv. vuoteen 2035 mennessä. Määrä on vaatimaton suhteessa WAM-skenaarion mukaiseen maankäyttösektorin päästöjen kasvuun. Kannustavien mekanismien puute hidastaa hiilidioksidin talteenoton ja pysyvän varastoinnin etenemistä.

Maankäyttösektorin tilannekuva muuttunut

15.12.2025 julkaistun kasvihuonekaasuinventaarion menetelmäpäivityksen perusteella Suomen maankäyttösektorin EU-velvoitteen toisen kauden (2026–2030) hiilibudjetti ja siitä seuraava vuosittaiset tavoitteet määrittelevä lineaarinen kehityspolku sekä sitova tavoite päätevuodelle 2030 muuttuisivat. Aiemmin on arvioitu, että vuonna 2026 maankäyttösektorin nettohiilitaseen tulisi olla pienempi kuin 4 Mt CO_2-ekv., josta sen tulisi parantua vuosittain lineaarisesti −3,8 Mt CO_2-ekv. nettonieluksi vuoteen 2030 mennessä. Kuitenkin kasvihuonekaasuinventaarion joulukuun 2025 päivityksen perusteella maankäyttösektorilta edellytettäisiin vuonna 2026 noin −1,9 Mt CO_2-ekv. nettonielua, josta sen pitäisi kasvaa vuoteen 2030 mennessä −11,3 Mt CO_2-ekv. tasolle.

Vaikka todellinen alijäämän taso suhteessa tavoitteisiin selviää vasta vuonna 2032, kun vuoden 2030 kasvihuonekaasuinventaariot ovat valmistuneet, EIS:n pohjana käytetty maankäyttösektorin WAM-skenaario tulisi päivittää parhaimman saatavilla olevan tiedon mukaan. Luonnonvarakeskuksen metsien simulointimalliin (MELA) on tehty tammikuussa 2025 julkaistut korjaukset sekä joulukuun 2025

kasvihuonekaasuinventaarion mukaiset päivitykset, joten WAM-skenaario tulisi päivittää vastaamaan sen tuloksia.

MELA-mallin korjauksen yhteydessä Luonnonvarakeskuksen julkaiseman aineiston[3] perusteella WAM-skenaarion mukaisilla hakkuilla (noin 80 Mm^3/v) metsät olisivat aiemmin arvioitua suurempi päästölähde ja päästöt kasvaisivat kohti vuotta 2050. Kuilu sekä vuoden 2030 EU-velvoitteen että hiilineutraaliuden saavuttamiseen olisi entistäkin suurempi. Nykyiselläkin hakkuutasolla (74 Mm^3/v) metsä olisivat ensi vuosikymmenellä selvä päästölähde. Kuilua ilmastotavoitteisiin ei pystyttäisi paikkaamaan muillakaan maankäyttösektorin toimilla, joiden arvioidaan EIS:n mukaan olevan noin 9,5 Mt CO_2-ekv. päästö vuonna 2030 ja 8,5 Mt CO_2-ekv. vuonna 2035.

Tuoreimman tiedon perusteella metsien palauttaminen selväksi nettonieluksi ei ole mahdollista nykyistä suuremmalla hakkuutasolla ainakaan vuoteen 2050 mennessä. Tämänhetkisen tilannekuvan perusteella näyttää siltä, että Suomen ilmastovelvoitteiden ja -tavoitteiden saavuttaminen vaatisi puolestaan hakkuiden vähentämistä jopa aiempaa arvioitua enemmän, jos muiden sektorien päästövähennyskehitys on EIS:n mukaista.

[3] Kangas ym. *Hiilinielulaskennan epävarmuusanalyysi*. Luonnonvarakeskus 2026. https://jukuri.luke.fi/items/a432e484-0102-4d4c-8919-2f070544c2b4